

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/17/2018
Identifikačné číslo spisu:	4110011130
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. František Mozner
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:4110011130.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Františka Moznera a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Martina Piovartsyho v trestnej veci proti obvinenému R. T. pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák. na neverejnom zasadnutí konanom 25. septembra 2018 v Bratislave o dovolaní obvineného R. T. proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 28. októbra 2015, sp. zn. 1To/66/2015, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného R. T. odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) z 30. apríla 2015, sp. zn. 1T/138/2010, bol obvinený R. T. uznaný za vinného zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 26. marca 2008 v čase asi o 16.30 hodine, v obci Lužianky, na parkovisku pri železničnom priestreší, pri bývalej firme S., po predchádzajúcom zastavení vozidiel obvineného a poškodeného na podnet obvineného, obaja z vozidiel vystúpili a obvinený pristúpil k poškodenému K. G. a kázal mu, aby ihneď odvolal advokáta a do 4. apríla 2008 mu dal sumu 200.000,- Sk, inak dopadne zle, dá jemu aj jeho synovi dolámať ruky a dá na dome syna poškodeného porozbijať okná a bude ich celej rodine robiť zle.

Za to mu okresný súd uložil podľa § 189 ods. 1 Tr. zák., s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, ktorého výkon podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák., § 50 ods. 1 Tr. zák. podmienene odložil na skúšobnú dobu v trvaní dvoch rokov.

Uvedený rozsudok prvostupňového súdu napadol obvinený R. T. odvolaním, na podklade ktorého Krajský súd v Nitre rozsudkom z 28. októbra 2015, sp. zn. 1To/66/2015, podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 3 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a na základe § 322 ods. 3 Tr. por. uložil obvinenému R. T. podľa § 189 ods. 1, § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. e) Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere jedného roka, ktorého výkon podľa § 49 ods. 1 písm. a), § 50 ods. 1 Tr. zák. podmienene odložil na skúšobnú dobu v trvaní jedného roka.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu, ktorý bol obvinenému R. T. doručený 11. januára 2016 a jeho

obhajcovi 7. januára 2016, ako aj proti rozsudku okresného súdu podal obvinený prostredníctvom obhajcu JUDr. Pavla Gráčka 4. januára 2018 dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

V odôvodnení tohto mimoriadneho opravného prostriedku obvinený v podstate zopakoval svoje odvolacie námietky týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia skutku ako zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák. Správna právna kvalifikácia jeho konania, popísaného v skutkovej vete prvostupňového rozsudku, je podľa jeho názoru kvalifikácia skutku ako prečinu hrubého nátlaku podľa § 191 ods. 1 Tr. zák., pričom uvedené odôvodnil citáciou z komentára k Trestnému zákonu (Burda, Čentěš a kol., str. 383), podľa ktorého: „Toto ustanovenie § 191 Tr. zák. však obsahuje jednu závažnú chybu a tou je to, že ustanovuje, že na danú pohľadávku musí mať inak nárok tretia osoba. Pritom opomína prípady, keď má na danú pohľadávku nárok samotný vymáhajúci, teda páchatel'. Z toho vyplýva, e pri doslovnom výklade § 191 Tr. zák., ak „vymáhač“ profesionál pôsobí násilím, jeho hrozbou alebo hrozbou inej ťažkej ujmy, dopustí sa menej závažného trestného činu hrubého nátlaku podľa § 191 Tr. zák., ak sa však tohto dopustí neskúsený veriteľ, ide o jeho pohľadávku, nie o pohľadávku tretej osoby a tak by mal zodpovedať za trestný čin vydierania podľa § 189 Tr. zák., ktorý je rozhodne závažnejším trestným činom. Takáto disproporcja je veľkou chybou Trestného zákona, ktorá sa dá odstrániť iba novelizáciou ustanovenia § 191 Tr. zák... Dovtedy prax môže na takéto prípady vzťahovať ustanovenie § 191 Tr. zák. iba na základe analógie, ktorá je v prospech páchatel'a v trestnom práve hmotnom v zásade prípustná. A vychádzajúc z požiadavky systematického výkladu, podľa ktorého jednotlivé ustanovenia zákona majú tvoriť jednotný celok a jednotlivé ustanovenia majú byť vykladané aj vzhľadom na ich účel, sme presvedčení, že orgány činné v trestnom konaní a súdy tak dokonca sú povinné činiť.“

Rozdiel medzi trestným činom vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák. a trestným činom hrubého nátlaku podľa § 191 Tr. zák. spočíva podľa obvineného v tom, že kým pri trestnom čine vydierania požaduje subjekt trestného činu od iného plnenie, na ktoré nemá právny nárok, pri trestnom čine hrubého nátlaku podľa § 191 Tr. zák. žiada subjekt trestného činu plnenie, na ktoré právny nárok existuje, ale pri jeho vymáhaní zvolí nezákonný spôsob. Tvrdí pritom, že skutočnosť, že plnenie, ktorým mal údajne vydierať poškodeného G., malo svoj pôvod v reálne existujúcom záväzkovom vzťahu, v rámci ktorého mal postavenie veriteľa a poškodený mal postavenie dlžníka, dostatočným spôsobom preukázal počas samotného trestného konania a z tohto dôvodu má za to, že v predmetnej veci boli splnené všetky predpoklady na to, aby bol skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin hrubého nátlaku podľa § 191 Tr. zák.

V ďalšej časti podaného dovolania obvinený poukázal na to, že ak mal poškodený voči nemu dlh vo výške 200 000,- Sk, ktorý mu nevrátil v lehote splatnosti do 8. decembra 2003, nie je mu zrejmé, prečo by pristupoval na formu vymáhania dlhu uvedenú v skutkovej vete rozsudku, keď pred dňom spáchania skutku kladeného mu za vinu si svoj nárok na zaplatenie predmetnej sumy v plnej výške uplatnil na Okresnom súde Nitra, navyše, zastúpený právnym zástupcom, a následne vymáhal dlžnú sumu prostredníctvom súdneho exekútora. Ak by chcel vymáhať od poškodeného dlžnú sumu vyhrázaním alebo vydieraním, túto možnosť by zvolil skôr, než by zaplatil svojmu právnemu zástupcovi za zastupovanie a zúčastnil sa súdnych pojednávaní. Z uvedeného je podľa neho zrejmé, že skutok, ktorý mu je kladený za vinu, nemohol v žiadnom prípade vykonať, pretože on sám podnikol všetky právne kroky smerujúce k vymoženiu svojej pohľadávky a z tohto dôvodu nemal potrebu konať spôsobom uvedeným v predmetnom skutku.

V podstate z týchto dôvodov obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Tr. por. rozsudkom vyslovil porušenie zákona z dôvodu naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre, ako aj Okresného súdu Nitra a prikázal mu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Nitra vo svojom vyjadrení k dovolaniu obvineného uviedol, že podľa jeho názoru bol v predmetnej veci spoľahlivo a správne zistený skutkový stav a skutok bol správne

právne posúdený. S argumentáciou obvineného uvedenou v podanom dovolaní sa už vysporiadal Krajský súd v Nitre, ako to napokon uvádza aj samotný dovolateľ na poslednej strane svojho dovolania. Navyiac, v predmetnej veci už bolo podané aj dovolanie ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. januára 2017, sp. zn. 2 Tdo 82/2016, podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuté. S poukazom na uvedené prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Tr. por. a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným ako oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 2 písm. b) Tr. por., prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Tr. por.], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Tr. por., potom ako dovolateľ využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Tr. por.), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Tr. por. a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Dovolací súd ale zároveň zistil, že obvineným uplatnené dôvody dovolania nie sú v posudzovanej veci zjavne splnené.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné najprv vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Tr. por. vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Tr. por. sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 47/2014). Výslovne to vyplýva zo znenia § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Tr. por., podľa ktorého správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže dovolací súd skúmať a meniť. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Vychádzajúc z uvedeného musí najvyšší súd konštatovať, že námietky dovolateľa, na základe ktorých tvrdí, že skutok, ktorý mu je kladený za vinu, nemohol v žiadnom prípade vykonať, majú skutkový charakter. Vecne teda stoja mimo ním uplatnený, ale i akýkoľvek iný ním použiteľný dovolací dôvod.

Pokiaľ ide o obvineným namietané nesprávne právne posúdenie skutku ako zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák., treba ďalej uviesť, že dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu posudzuje aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 47/2008).

V tomto kontexte je potom potrebné uviesť, že argumentácia obvineného úplne prehliada, že podľa skutkových záverov prvostupňového súdu, ktoré si v celom rozsahu osvojil aj súd druhého stupňa a ktoré nemôže dovolací súd v tomto konaní skúmať ani meniť, hrozba násilia a inej ťažkej ujmy, spočívajúca vo vyhrážkach obvineného, že poškodený dopadne zle, dá jemu a jeho synovi dolámať ruky,

dá na dome syna poškodeného porozbíjať okná a celej ich rodine bude robiť zle, nesmerovala len k tomu, aby mu poškodený do 4. apríla 2008 dal 200.000,- Sk, ale aj k tomu, aby ihneď odvolal advokáta. Už z tohto dôvodu neprichádzalo právne posúdenie predmetného skutku ako prečinu hrubého nátlaku podľa § 191 ods. 1 Tr. zák. vôbec do úvahy, a to ani pri analogickom použití tohto zákonného ustanovenia, ako sa toho domáha dovolateľ. Táto skutková podstata totiž dopadá iba na prípady, v ktorých páchatel násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy iného núti plniť povinnosť zo záväzku, na ktorej splnenie má inak tretia osoba nárok. Odhliadnuc od toho, že z popisu skutku, ktorým je dovolací viazaný, nevyplýva, že by obvinený mal na peňažné plnenie v sume 200.000,- Sk nárok, podstatným je to, že obvinený nútil poškodeného aj k tomu, aby ihneď odvolal advokáta. Teda iného hrozbou násilia a inej ťažkej ujmy nútil, aby niečo konal, čím naplnil všetky znaky skutkovej podstaty zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák.

Dovolací súd pritom nezdieľa ani názor obvineného, že ustanovenie § 191 ods. 1 Tr. zák. by sa malo uplatňovať aj vtedy, ak páchatel násilím, hrozbou násilia alebo inej ťažkej ujmy núti iného plniť povinnosť zo záväzku, na ktorej splnenia má inak sám nárok.

V tejto súvislosti najvyšší súd pripomína, že čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo na majetku možno uložiť za jeho spáchanie, v spojení s čl. 86 písm. a) ústavy, podľa ktorého do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch, zveruje právomoc vymedziť katalóg trestných činov a trestov za ich spáchanie a určovať tak trestnú politiku štátu výlučne zákonodarcovi. V konkrétnom prípade síce o vine a treste môže rozhodnúť iba súd (čl. 50 ods. 1 ústavy), ten je pritom vždy viazaný zákonom (čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 ústavy). Z ústavného princípu „žiadene trestný čin bez zákona“ (nullum crimen sine lege) tak vyplýva nielen to, že súd nemôže rozširovať podmienky trestnej zodpovednosti, ale tieto nie je oprávnený ani zužovať v tom smere, že konanie (opomenutie) naplňajúce všetky zákonodarcom stanovené znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu (u prečinov včítane potrebnej miery závažnosti) označí za beztrestné, resp. menej trestné. V okolnostiach posudzovanej veci treba potom poukázať na to, že znenie skutkovej podstaty trestného činu hrubého nátlaku podľa § 191 ods. 1 Tr. zák. zodpovedá skutkovej podstate trestného činu hrubého nátlaku podľa § 235b ods. 1 Tr. zák. (zák. č. 140/1961 Zb.), ktorá bola zavedená zákonom č. 183/1999 Z. z. Podľa dôvodovej správy k tomuto zákonu dôvodom zakotvenia tejto novej skutkovej podstaty ako osobitnej formy vydierania bolo postihovanie vymáhania pohľadávok pre tretie osoby nezákonným spôsobom a nezákonným subjektom. Je teda zrejmé, že zámerom zákonodarcu, ktorý sa odráža v znení predmetných skutkových podstát, bolo privilegované postihovať iba prípady nezákonného vymáhania pohľadávok pre tretiu osobu, nie pre seba. Nemožno pritom súhlasiť s tvrdením dovolateľa, že konanie „vymáhača“ profesionála bude miernejšie trestné, než konanie neskúseného veriteľa, keďže v takýchto prípadoch pôjde väčšinou o konanie na objednávku a teda bude namieste ho právne posudzovať ako zločin hrubého nátlaku podľa § 191 ods. 1, ods. 2 písm. c) Tr. zák. v spojení s § 140 písm. a) Tr. zák., ktorý je prísnejšie trestný, ako zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zák.

Tieto dôvody viedli najvyšší súd k tomu, že dovolanie obvineného R. T. podľa § 382 písm. c) Tr. por. na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.